

Emne: FoU-oppdrag 164045 – Arbeid og psykisk helse

Hvordan inkludere personer med psykiske helseplager i kommunesektoren, og hva som skal til for å få flere i denne målgruppen i jobb?

Kort sammendrag:

Forskning på psykiske helseplager konkluderer med at arbeid og deltakelse fremmer psykisk helse og mestring for personer med lettere og moderate helseplager. Det er stor enighet om at årsaken(e) til lettere og moderate psykiske helseplager i liten grad skyldes arbeidsforhold og arbeidsmiljøet, men mer utenforliggende og private forhold. Det er videre vanskelig å skille mellom inkludering i arbeidslivet på et generelt grunnlag og inkludering av personer med lettere og moderate helseplager, og det er vanskelig å skille mellom forbedringsområdene og tiltakene for helse generelt, og for de med psykiske helseplager.

Det er igangsatt mange ulike tiltak på området i kommunal og statlig sektor, men få av disse er forskningsmessig evaluert og vanskeliggjør jobben med å vite hva som gir den rette effekten for individene i målgruppen og deres arbeidsgivere. De tiltakene som har god effekt, har ofte en høy kostnad, og er individrettet.

- ▶ Fordommer og forestillinger hos kolleger og ledere i kommunal sektor om psykisk beskrives som utfordrende, og det er mangel på kunnskap om, og forståelse for, hva lettere og moderate psykiske helseplager er, både hos arbeidsgiver og arbeidskolleger
- ▶ Lederspennet i norske kommuner er en stor utfordring for å kunne lykkes med å jobbe preventivt og proaktivt overfor personene i målgruppen. Deltidsstillinger og turnusarbeid gjør denne jobben enda vanskeligere

For å lykkes med økt tilstedeværelse i arbeidslivet må de kommunale lederne bli mer proaktive overfor fastlegene. Økt bruk av gradert sykemelding vil bidra til mer tilstedeværelse på arbeidsplassen i sykdomsperioden, og bidra til at denne perioden blir kortest mulig.

Det finnes ofte ikke en helhetlig plan for utprøving og ansettelse av personer til kommunale jobber som står utenfor arbeidslivet. Varierende praksis for hvordan man samarbeider på tvers av sektorene og nødvendig fleksibilitet til å prøve ut aktuelle kandidater i målgruppen, er noen av faktorene. Kvalifikasjonskravene i offentlig sektor kan også være til hinder for å ansette personer i målgruppen. Kommunale ledere har allerede flere ansatte med psykiske helseplager i jobb som de strever med å finne gode løsninger for slik at tilstedeværelsen på jobb kan øke.

Virkemiddelapparatet må bli mer oversiktlig og samhandlende enn i dag. Kommunale ledere opplever virkemiddelapparatet som uoversiktlig og omskiftende i innhold. Det å ha oversikt over alle tilskuddsordningene beskrives som en nesten umulig oppgave for arbeidsgiverne.

Inkluderingsarbeidet bør i større grad enn i dag fokusere på forebygging av sykefravær og tidlig intervensjon, siden dette er den mest kostnadseffektive bruken av ressurser for å få flere ut i varig lønnet arbeid.